

RÍKJAFELAGSSKAPUR

SJÁLVSTØÐUGU FØROYAR AFTUR Á BREDDAN

Fullveldisætlanin hjá Fólkaflokkinum, Tjóðveldisflokkinum og Sjálvstýrisflokkinum um aldarskiftið legði upp til tætt samstarv við Danmark, millum annað var ætlanin at varðveita kongshúsið og gjaldoyrað. Tað er ikki fjart frá dreyminum hjá lögmanni

Uni Holm Johannesen

Kaj Leo Johannesen, lögmaður, hevur blást eitt frískt lot í orðaskiftið um einar sjálvstøðugar Føroyar. Kjakið hevur annars verið tamt seinastu árin, men fáu orðini um ríkjafelagsskapin í løgmanrøðuni á ólavsøku hava elvt til orðadrátt, júst sum lögmaður ætlaði.

Fullveldisætlanin hevði av álvara vind í seglunum um aldarskiftið. Á lögtingsvalinum í 1998 varð Tjóðveldisflokkurin størsti flokkur í atkvøðutali og skipaði samgongu við Fólkaflokkin og Sjálvstýrisflokkin. Við Anfinni Kallsberg sum lögmanni var aðalmálið at skipa Føroyar sum fullveldisríki.

Kaj Leo Johannesen greiddi nærri frá ríkjafelagsskapinum, hann ímyndar sær, í viðtali við Politiken, sum varð prentað í blaðnum síðsta vikuskiftið. Hann væntar, at seinastu 15 málsøkini, sum kunnu yvirtakast sambært yvirtøkulógini, koma á føroyskar hendur næstu 10 árin. Um 20 ár verður fólkaatkvøða í Føroyum um ríkisfelagsskapin.

Tað er serliga viðbrekni spurningurin, hvussu nógv

Føroyar og Grønland kunnu taka sær fyri á altjóða pallinum, sum nívir lögmann. Meginreglan er, at Danmark talar vegna ríkisfelagsskapin. Trupulleikin er, at ofta eru ósemjur í ríkisfelagsskapinum. Eitt dømi eru ósamsvarandi áhugamálini hjá Danmark og Føroyum í WTO.

– Vit vilja fegin vera við at finna eina loysn. Tað sigi eg, hóast eg eri sambandsmaður og taki fult undir við ríkisfelagsskapinum, sigur Kaj Leo Johannesen. Lögmaður hevur kortini ásannað, at ríkjafelagsskapurin er ikki aðalmálið hjá hesi samgonguni, og tað er enn ikki útgreinað, hvussu hann vónar, at ríkisfelagsskapurin verður samskipaður í framtíðini. Hann hevur í øllum førum lagt upp til øðrvísi samband millum rikini í verandi ríkisfelagsskapinum.

Tann ætlanin víkir ikki nógv frá ætlanini hjá fullveldissamgonguni.

Samband við Danmark

Fullveldissamgongan, Fólkaflokkurin, Tjóðveldisflokkurin og Sjálvstýrisflokkurin, vildi skipað ein frælsan felagsskap – Free Association

– millum Føroyar og Danmark, har sjálvstøðugu londini skuldu samstarva um eina rúgvu av økjum. Tað er munur á suverenum statum og londum í einum ríkjafelagsskapi, men innihaldið í hesum førum líkist nógv.

Uppskotið hjá táverandi landsstýrinum snúði seg fremst av øllum um at broyta ríkisrættarligu støðuna, so tað varð staðfest, at føroyska fólkið og føroyskir myndugleikar hava suverenitetin – fult vald og fulla ábyrgd – yvir Føroyum, og at hetta verður altjóða viðurkent.

Hvítabók, bókin sum útgreinaði fullveldisætlanina, staðfestir, at flestu skipanirnar skulu á føroyskar hendur, men bókin leggur samstundis upp til tætt samstarv við Danmark. Hetta fyri, at føroyingar kundu framhaldandi hava rættindi í Danmark. Fullveldisætlanin bar millum annað í sær, at Føroyar skuldu vera undir dansku krúnuni og verða knýttar at dansku gjaldoyraskipanini.

Flestu dansku kunngerðirnar við heimild í bankalógum og sparikassalógum eru í gildi í Føroyum. Mest umfatandi eru roknskapar-

kunngerðin og kunngerðin um reglur at tryggja, at peningastovnarnir hava fæ tøkt til innsetarnar. Tær áseta, hvørjar upplýsingar peningastovnarnir skulu lata danska figgjareftirlitinum.

– Tað krevur nógv orku at gera og røkja hesar kunngerðir, og tí verður mælt til, at tær fyribils verða tær somu sum tær dansku. Soleiðis ber eisini til at tryggja, at eitt komandi føroyskt figgjareftirlit fær somu upplýsingar sum tað danska, ið vit eru partur av, er skrivað í Hvítubók.

Nøkur dømi burtur úr rúgvuni

Fullveldissamgongan vísti eisini á, at flogførini og tyrlurnar hjá Atlantsflog eru skrásett í National Register hjá Statens Luftfartsvæsen (SLV), men hesi kunnu skrásetast hjá Skráseting Føroya. Í sama viðfangi verður staðfest, at tørvur verður á at gera avtalu við Skaðanevndina – Havarikommisjonen for civil luftfart – so møguligar vanlukkur hjá føroyskt skrásettum flogførum verða kannaðar.

Sama er við stórum upp-

gávum, sum lögregluni er fyri. Har verður heitt á danska myndugleikar um tøkniliga og fakliga hjálp.

– Skal føroysk lögregla kunna standa fyri hesum í framtíðini, verður tørvur á serútbúnaði og starvsfólki við serligum útbúgvingum. Hetta verður sera kostnaðarmikið, og mælt verður tí heldur til, at avtala verður gjørd við Danmark ella onnur lond um útgerð, kriminaltekniskar tænar og annað, er skrivað í Hvítubók.

Tá umræður faklig og altjóða krøv til heilsuverkið, millum annað um áseting av heilsufakligum reglum, ráðgeving av heilsu- myndugleikum, eftirlit, serfrøðiligar kanningar, kæruviðgerð og lógina um embætislæknar, verður eisini mett, at tað er ráðilígst, at tað á hesum økjum verður gjørd samstarvsavtala við Danmark ella annað av grannalondunum.

– Fleiri avtalur eru eisini um útbúgving, skeið, starvsvenjing og leiðbeining til